

Tieteellä terveyteen (TERVA)

Akatemiaohjelma 2018 – 2020

Ohjelmamuistio

1. Johdanto

Tieteellä terveyteen (TERVA) -akatemiaohjelman tavoitteena on haastaa suomalaista tutkimuskenttää rohkeisiin uusiin avauksiin merkittävien kansanterveydellisten ongelmien tutkimiseksi. Suurimpaan osaan ihmisten elämänlaatua, yhteiskuntaa ja kansantaloutta rasittavista sairauksista liittyy vielä paljon ratkaisemattomia kysymyksiä tehdystä tutkimuksesta huolimatta. Kansanterveyden edistämisen kannalta merkittävät tutkimukselliset läpimurrot syntyvät usein yllättävistä löydöksistä, jotka pohjaavat paitsi korkeatasoiseen perustutkimukseen, niin myös perusteltuun riskinottoon tutkimusasetelmien osalta. Tällaista ohjelmamuotoista, riskiä painottavaa, tutkijalähtöisiin hankkeisiin perustuvaa ja samalla isompaa rahoitusta ei Suomessa toistaiseksi ole ollut haettavissa. Yhdysvalloissa (NIH) ja monissa Euroopan maissa on saatu myönteisiä kokemuksia tällaisen rahoituksen sekä tieteellisestä että sen kansanterveyttä edistävästä vaikuttavuudesta.

Suomessa on merkittävää säätiö- ja potilasjärjestötoimintaa, joka kohdistuu erityisesti kansanterveyden tutkimuksen edistämiseen. Akatemialla ja säätiöillä on yhteinen tavoite rahoittaa lupaavinta, vaikuttavinta ja tieteellisesti korkeatasoisinta tutkimusta. Akatemia on rahoittanut ohjelmamuotoisesti kansanterveyden aihepiirin tutkimusta mm. Kansanterveyden haasteet (SALVE) 2009-12 (8 miljoonaa euroa), Yksilöllistetty terveys – perimästä yhteiskuntaan (pHealth) 2015-19 (10 miljoonaa euroa) ja Terveyttä kohorteista ja biopankeista (Cohort) 2016-19 (5 miljoonaa euroa) -ohjelmien kautta. Strategisen tutkimuksen neuvostolla on myös teemaan liittyvä nelivuotinen ohjelma ”Terveys, hyvinvointi ja elämäntavat”. TERVA-ohjelmassa Akatemia ja säätiöt yhdistävät asiantuntemustaan ja tekevät yhteistyötä tavoitteenaan perustellun riskin omaavien kansanterveyttä edistävien lupaavimpien uusien tutkimushankkeiden rahoittaminen. Yhteistyössä ovat mukana Aivosäätiö, Lastentautien tutkimussäätiö, Suomen Lääketieteen Säätiö ja Syöpäsäätiö.

2. Tavoitteet ja vaikuttavuus

Ohjelmalla tavoitellaan paitsi tieteen uusiutumista ja hankkeiden tutkimusasetelmien perustellun riskin avulla niiden pitkän tähtäimen vaikuttavuutta, niin myös ohjelmakauden aikana uudenlaista yhteistyötä kansanterveydellisesti merkittävien sairauksien tutkimusta tukevien säätiöiden kanssa. Säätiöyhteistyö lisää tutkimuksen yhteiskunnallista merkitystä tarjoamalla tutkimushankkeille näkyvyyttä myös tutkimusmaailman ulkopuolella.

Kansanterveydellisesti merkittävien sairauksien tutkimusaiheiden teemaa ei ole tarkoituksellisesti rajattu muuten kuin sulkemalla pois haun aihepiiristä ns. harvinaissairaudet. Tutkimusasetelmat ja tutkimukselliset lähestymistavat ovat myös tutkijoiden vapaasti valittavissa, jolloin haun aihepiiri ulottuu perustutkimuksellisista hankkeista mahdollisine eläinmalleineen translationaaliseen tutkimukseen. Ohjelmaan valittavilta hankkeilta edellytetään kuitenkin ennakkoluulotonta ja rajoja rikkovia uusia lähestymistapoja, ei jo olemassa olevien hankkeiden jatkotutkimuksia. Tutkimusasetelmien muotoilussa rohkaistaan riskinottoon, joka tulee perustella tulosten kansanterveyttä edistävien potentiaalisesti merkittävien vaikutusten kannalta.

3. Ohjelman toteutus

3.1 Ohjelman rahoitus

TERVA-ohjelmasta voivat hakea rahoitusta vähintään kahden tutkimusryhmän muodostamat, vähintään kolmea tutkimusalaa edustavat konsortiot. Konsortion kokonaisrahoitus Akatemialta ja säätiöiltä voi olla yhteensä enintään 2 miljoonaa euroa. Konsortion osahankkeen rahoitus Akatemialta ja säätiöiltä yhteensä on korkeintaan 1,3 miljoonaa euroa. Akatemia on varannut ohjelman kolmivuotisten hankkeiden rahoitukseen yhteensä enintään 7 miljoonaa euroa, Aivosäätiö enintään 150 000 euroa, Lastentautien tutkimussäätiö enintään 500 000 euroa, Suomen Lääketieteen Säätiö enintään 300 000 euroa ja Syöpäsäätiö enintään 1,5 miljoonaa euroa. Alustavasti on suunniteltu, että nyt haettavana olevaa kolmevuotista ohjelmakautta seuraisi kaksivuotinen ohjelmarahoitus, joka toteutettaisiin myös Akatemian ja säätiöiden yhteisesti rahoittamana.

Ohjelman johtoryhmä, joka koostuu Akatemian ja säätiöiden edustajista sekä tieteellisistä asiantuntijoista, tekee ehdotuksen rahoitettavista hankkeista. Kukin rahoittaja eli Akatemian ohjelmajaosto ja säätiöiden hallitukset, tekevät sen jälkeen omat rahoituspäätöksensä omien sääntöjensä perusteella. Hanke voi saada rahoitusta sekä Akatemialta että säätiöiltä, yhdessä tai erikseen. Erillisissä rahoituspäätöksissä, joita koordinoi TERVA-ohjelman johtoryhmä, noudatetaan Akatemian ja säätiöiden omia rahoitusperiaatteita. Säätiöiden rahoitusperiaatteisiin voi tutustua säätiöiden omilla verkkosivuilla. Hanke ei voi saada rahoitusta Akatemialta ja säätiöiltä samoihin kustannuksiin.

3.2 Ohjelman johtoryhmä ja koordinaatio

Akatemiaohjelmaa johtaa johtoryhmä, joka koostuu Akatemian toimikuntien jäsenistä, säätiöiden edustajista ja mahdollisista muista asiantuntijajäsenistä. Akatemiaohjelma edistää tutkimushankkeiden kehittymistä ohjelmakokonaisuudeksi aktiivisen tiedonvaihdon ja yhteistyön kautta. Akatemiaohjelmaa koordinoi ohjelmapäällikkö ja projektisihteeri, joiden tehtävänä on edistää ohjelman tavoitteiden toteutumista yhteistyössä johtoryhmän ja hankkeiden kanssa.

Ohjelmaan valittujen hankkeiden vastuullisten johtajien tulee:

- vastata ja raportoida hankkeen tieteellisestä edistymisestä ja rahoituksen käytöstä ohjelmapäällikön ja rahoittajien ohjeiden mukaisesti,
- varmistaa oma ja tutkimusryhmän jäsenten osallistuminen ohjelmakoordinaation järjestämiin tapahtumiin, sekä edistää tiedonkulkua ja yhteistyötä ohjelman tutkimusryhmien välillä,
- osallistua akatemiaohjelman katsausten, synteiesien ja tiedotusmateriaalin tuottamiseen ja jakaa aktiivisesti tietoa ohjelman edistymisestä ja tuloksista julkisilla ja tieteellisillä foorumeilla.

Tutkimushankkeet osallistuvat ohjelman kuluessa tutkimustulosten käyttäjien kanssa järjestettäviin tilaisuuksiin ja muihin toimiin, joilla välitetään tutkimustietoa sidosryhmille.

3.3 Loppuarviointi

Akatemiaohjelman toteutus ja tuloksellisuus arvioidaan ohjelman päätyttyä. Arvioinnin toteutus ja tavoitteet määritellään ohjelman kuluessa, mutta arvioinnissa voidaan huomioida esimerkiksi:

- ohjelman tavoitteiden toteutuminen
- ohjelman toteutus
- ohjelman vaikuttavuuden toteutuminen

4. Aikataulu, hakuohjeet ja arviointikriteerit

Ohjelman haku on kaksivaiheinen. Hakijat jättävät Akatemian aihakemusohjeiden mukaisen aihakemuksensa Akatemian verkkoasiointiin Akatemian huhtikuun haun yhteydessä 26.4.2017 klo 16.15 mennessä Suomen aikaa. Valitse haku ”Tieteellä terveyteen TERVA 2017”. Aihakemuksesta on ilmentävä hankkeen uutuusarvo tieteen uusiutumisen näkökulmasta ja vaadittavan riskikomponentin perustelu kansanterveyttä edistävien potentiaalisesti merkittävien vaikutusten kannalta. Ohjelman tieteellisillä asiantuntijoilla laajennettu johtoryhmä ja jaosto tekevät päätöksen varsinaiseen hakuun kutsuttavista hankkeista 22.6.2017 mennessä.

Hakijat, joilta pyydetään varsinainen hakemus, laativat täydellisen tutkimussuunnitelman ja jättävät sen Akatemian verkkoasiointiin viimeistään 4.9.2017 klo 16.15 mennessä (Suomen aikaa). Hakemusten arvioinnissa käytetään kansainvälistä vertaisarviointia kiinnittäen erityishuomiota paitsi hakemuksen laatuun ja hakijaan, myös aiemmin mainittuihin lisäkriteereihin. Ohjelman johtoryhmä ja Akatemian rahoituksen osalta ohjelmajaosto tekevät rahoituspäätökset loppuvuonna 2017 siten, että tutkimushankkeiden korkeintaan kolmivuotinen rahoituskausi alkaa 1.1.2018.

5. Lisätietoja

Tämän ohjelmamuistion saa Suomen Akatemian verkkosivuilta osoitteesta www.aka.fi/TERVA

ohjelmapäällikkö
Jukka Reivinen
p. 029 533 5099

projektisihteeri
Erika Lempiäinen
p. 029 533 5101

Sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@aka.fi

SUOMEN AKATEMIA

5 (5)

Postiosoite:

Suomen Akatemia

PL 131 (Hakaniemenranta 6)

00531 Helsinki

www.aka.fi/TERVA

www.aivosaatio.fi

www.laaketieteensaatio.fi

www.lastentautientutkimussaatio.fi

www.syopajarjestot.fi